

Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT

M. BOBEK

fremsat den 11. maj 2016¹

Sag C-108/16 PPU

**Openbaar Ministerie
mod
Paweł Dworzecki**

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam, Nederlandene))

»Præjudiciel forelæggelse — præjudiciel hasteprocedure — politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager — rammeafgørelse 2002/584/RIA — den europæiske arrestordre — procedurer for overgivelse mellem medlemsstaterne — fakultative grunde til at afslå fuldbyrdelse — straffedom, som er afsagt in absentia — personlig indkaldelse — officiel underretning på anden måde — EU-retten — selvstændige begreber«

1. Den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse er fremsat i forbindelse med Nederlandenes fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre udstedt af en polsk ret mod Paweł Dworzecki. Denne europæiske arrestordre vedrører fuldbyrdelsen af tre frihedsstraffe, hvoraf den ene er idømt ved en dom afsagt under en retssag, hvor Paweł Dworzecki ikke selv var til stede.
2. Den foreliggende sag rejser først og fremmest spørgsmålet om, hvorvidt den betingelse, der er fastsat i artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), i Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne², som ændret ved rammeafgørelse 2009/299/RIA af 26. februar 2009³ (herefter »rammeafgørelsen«), kan anses for at være opfyldt, hvis en indkaldelse er forkyndt for en voksen bofælle (i dette tilfælde Paweł Dworzeckis bedstefar) på den adresse, som den eftersøgte person har angivet.
3. Domstolen anmodes i denne præjudicielle sag om at tage stilling til fortolkningen af visse begreber, der er indeholdt i rammeafgørelsens artikel 4a. Svaret på de forelagte spørgsmål skal gøre det muligt at klarlægge den fuldbyrdende rets rolle i forbindelse med undersøgelsen af de omstændigheder, hvor de alternative muligheder i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, finder anvendelse.

1 — Originalsprog: fransk.

2 — EFT L 190, s. 1.

3 — EUT L 81, s. 24.

I – Retsforskrifter

A – EU-retten

4. Det bestemmes i rammeafgørelsens artikel 1, stk. 2, at »[m]edlemsstaterne fuldbyrder enhver europæisk arrestordre på grundlag af princippet om gensidig anerkendelse og i overensstemmelse med bestemmelserne i denne rammeafgørelse«. Ifølge artikel 1, stk. 3, »indebærer [rammeafgørelsen] ikke nogen ændring af pligten til at respektere de grundlæggende rettigheder og grundlæggende retsprinsipper, således som de er defineret i artikel 6 [EU]«.

5. Rammeafgørelse 2002/584 blev ændret ved rammeafgørelse 2009/299, der bl.a. ophævede artikel 5, stk. 1, og indsatte en ny artikel 4a om afgørelser afsagt under en retssag, hvor den pågældende ikke selv var til stede.

6. Fjerde betragtning til rammeafgørelse 2009/299 har følgende ordlyd:

»Det er nødvendigt at fastsætte klare og fælles grunde til at undlade at anerkende afgørelser afsagt under en retssag, hvor den pågældende person ikke selv var til stede. Denne rammeafgørelse tager sigte på at præcisere definitionen af sådanne fælles grunde, der giver den fuldbyrdende myndighed mulighed for at fuldbyrde afgørelsen, selv om den pågældende person ikke var til stede under retssagen, under fuld hensyntagen til personens ret til et forsvar. Det er ikke meningen, at denne rammeafgørelse skal regulere de former og metoder, herunder proceduremæssige krav, der skal anvendes for at opnå de i rammeafgørelsen angivne resultater, hvilket henhører under medlemsstaternes nationale ret.«

7. Syvende betragtning til rammeafgørelse 2009/299 præciserer:

»Anerkendelse og fuldbyrdelse af en afgørelse afsagt under en retssag, hvor den pågældende person ikke selv var til stede, bør ikke nægtes, hvis han/hun enten er blevet indkaldt personligt og derved er blevet underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den retssag, der førte til afgørelsen, eller hvis han/hun på anden måde faktisk er blevet officielt underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den pågældende retssag på en sådan måde, at det entydigt fremgår, at han/hun var klar over den berammede retssag. I denne forbindelse forudsættes det, at den pågældende er blevet underrettet »i tide«, dvs. i så god tid, at han/hun har kunnet deltage i retssagen og effektivt udøve sin ret til et forsvar.«

8. Ottende betragtning til rammeafgørelse 2009/299 lyder således:

»Anklagedes ret til en retfærdig rettergang er sikret ved konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder som fortolket af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Denne ret omfatter den pågældendes ret til selv at være til stede under retssagen. For at kunne udnytte denne ret skal den pågældende være klar over den berammede retssag. I henhold til denne rammeafgørelse skal hver enkelt medlemsstat i overensstemmelse med national ret sikre, at den pågældende er klar over retssagen, idet kravene i denne konvention samtidig overholdes. Ifølge Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis kan der, når det afgøres, om den måde, hvorpå underretningen er givet, er tilstrækkelig til at sikre, at den sigtede er klar over retssagen, eventuelt også tages særligt hensyn til den omhu, som den pågældende har udøvet for at modtage den underretning, som er stilet til ham/hende.«

9. Rameafgørelsens artikel 4a har følgende ordlyd:

»1. Den fuldbyrdende judicielle myndighed kan også nægte at fuldbyrde den europæiske arrestordre, der er udstedt med henblik på fuldbyrdelse af en frihedsstraf eller en anden frihedsberøvende foranstaltning, hvis den pågældende ikke selv var til stede under den retssag, der førte til afgørelsen, medmindre det fremgår af den europæiske arrestordre, at den pågældende i overensstemmelse med yderligere proceduremæssige krav i den udstedende medlemsstats nationale ret

a) i rette tid

- i) enten er blevet indkaldt personligt og derved underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den retssag, der førte til afgørelsen, eller på anden måde faktisk er blevet officielt underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den pågældende retssag på en sådan måde, at det entydigt fremgår, at han/hun var klar over den berammede retssag

og

- ii) er blevet underrettet om, at der kan afsiges en afgørelse, selv om han/hun ikke er til stede under retssagen

eller

- b) var klar over den berammede retssag og havde givet et mandat til en juridisk rådgiver, der var udnævnt enten af den pågældende person eller af staten til at forsvare ham/hende under retssagen, og var faktisk repræsenteret af denne rådgiver under retssagen

eller

- c) efter at have fået afgørelsen forkyndt og udtrykkeligt være blevet underrettet om retten til fornyet prøvelse eller anke, hvor personen har ret til at deltage, og som giver mulighed for, at sagens realiteter inkl. nye beviser bliver taget op igen, og som kan føre til, at den oprindelige afgørelse bliver ændret:

- i) udtrykkeligt har erklæret, at han/hun ikke anfægter afgørelsen

eller

- ii) ikke har anmodet om fornyet prøvelse eller anke inden for den gældende frist

eller

- d) ikke har fået afgørelsen forkyndt personligt, men

- i) vil få den forkyndt personligt straks efter overgivelsen og vil udtrykkeligt blive underrettet om retten til fornyet prøvelse eller anke, hvor personen har ret til at deltage, og som giver mulighed for, at sagens realiteter, herunder nye beviser, bliver taget op igen, og som kan føre til, at den oprindelige afgørelse bliver ændret

og

- ii) vil blive underrettet om den frist, inden for hvilken han/hun skal anmode om en sådan fornyet prøvelse eller anke som nævnt i den pågældende europæiske arrestordre.

[...]«

B – *Nederlandsk ret*

10. Loven om overgivelse (Overleveringswet, herefter »OLW«) gennemfører rammeafgørelsen i nederlandsk ret. OLW's artikel 12, der gennemfører artikel 4a, stk. 1, bestemmer følgende:

»Overgivelse er ikke tilladt, hvis den europæiske arrestordre er udstedt for at opfylde en dom, og tiltalte ikke selv var til stede under den retssag, der førte til denne dom, medmindre det fremgår af den europæiske arrestordre, at tiltalte i overensstemmelse med de proceduremæssige krav i den udstedende medlemsstat

a) er blevet indkaldt rettidigt og personligt og derved underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den retssag, der førte til afgørelsen, eller på anden måde faktisk er blevet officielt underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den pågældende retssag på en sådan måde, at det entydigt fremgår, at han/hun var klar over den berammede retssag, og er blevet underrettet om, at der kan afsiges en afgørelse, selv om han/hun ikke er til stede under retssagen

[...]«

II – **Twisten i hovedsagen**

11. Den 30. november 2015 indgav officier van justitie bij de Rechtbank Amsterdam (anklagesmyndigheden ved retten i første instans i Amsterdam, Nederlandene) en begæring til Rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam) om fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre udstedt den 4. februar 2015 af Sąd Okręgowy w Zielonej Górze (den regionale domstol i Zielona Góra, Polen) vedrørende anholdelse og overgivelse af Paweł Dworzecki.

12. Arrestordren blev udstedt med henblik på fuldbyrdelse i Polen af tre frihedsstraffe idømt ved tre domme af 12. marts 2007 (dom I), 22. juni 2010 (dom II) og 2. juni 2011 (dom III). Disse straffe er henholdsvis på 2 år (hvoraf 7 måneder og 12 dage endnu ikke er afsonet), 8 måneder og 6 måneder⁴.

13. Det fremgår af punkt d) i den europæiske arrestordre, at Paweł Dworzecki ikke gav møde i den retssag, der førte til dom II. Den udstedende retslige myndighed afkrydsede derfor punkt 1, litra b), i arrestordreformularen (svarende til punkt 3.1b i den formular, der er knyttet som bilag til rammeafgørelsen), hvorefter »den pågældende [...] ikke [er] blevet indkaldt personligt, men [...] faktisk på anden vis [er] blevet officielt underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for retssagen på en sådan måde, at det entydigt fremgår, at vedkommende var klar over den berammede retssag og er blevet underrettet om, at der kan afsiges en afgørelse, selv om han/hun ikke er til stede under retssagen«.

14. I punkt 4 i punkt d) i formularen i bilaget til rammeafgørelsen, der indeholder »oplysninger om, hvordan betingelsen er opfyldt«, har den udstedende retslige myndighed præciseret følgende:

»Indkaldelsen er blevet sendt til den adresse, som Paweł Dworzecki har angivet med henblik på forkyndelse, og den er modtaget af en voksen beboer på denne adresse – Paweł Dworzeckis bedstefar – i henhold til artikel 132 i den polske strafferetsplejelov, som bestemmer, at »hvis adressaten ikke er til stede, skal processkriftet forkyndes for en voksen bofælle til adressaten, og hvis der ikke er en voksen bofælle til stede, kan processkriftet også forkyndes for ejeren eller viceværten eller for

⁴ — Da den udstedende retslige myndighed ikke har betegnet lovovertrædelserne som overtrædelser, for hvilke der ikke kræves kontrol af dobbelt strafbarhed, har den forelæggende ret bemærket, at overtrædelserne ifølge nederlandsk ret udgør »I) tyveri med forudgående anvendelse af vold med henblik på at forberede dette tyveri, II) medvirken til: forsætlig og retsstridig beskadigelse af et gode, der helt eller delvist tilhører tredjemand, og III) fremsættelse af ulovlig trussel på livet«.

landsbylederen, forudsat at disse personer påtager sig at overrække indkaldelsen til adressaten«. En kopi af dommen er også blevet sendt til den samme adresse og modtaget af en voksen beboer på denne adresse. Paweł Dworzecki har i øvrigt erkendt sin skyld og har på forhånd accepteret den straf, der foreslås af anklagemyndigheden.»

15. Paweł Dworzecki er frihedsberøvet i Nederlandene i afventning af dels den faktiske overgivelse på grundlag af dom I og III – hvilken der allerede er givet tilladelse til – dels den forelæggende rets afgørelse vedrørende dom II.

III – Forelæggelsesafgørelsen og de præjudicielle spørgsmål

16. Den forelæggende ret har bemærket, at der i OLW's artikel 12 til forskel fra bestemmelserne i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, er fastsat en obligatorisk grund til at nægte fuldbyrdelse, såfremt den eftersøgte ikke selv var til stede under den sag, som førte til den afgørelse, der ligger til grund for arrestordren.

17. Rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam) har ifølge forelæggelsesafgørelsen tidligere fortolket sætningsleddet »i overensstemmelse med de proceduremæssige krav i den udstedende medlemsstat«, som går forud for OLW's artikel 12, litra a)-d)⁵, således, at det må afgøres efter retten i den medlemsstat, som udsteder den europæiske arrestordre, om de omhandlede faktiske forhold kan henføres til et af de tilfælde, der er nævnt i denne bestemmelse. Den forelæggende ret er imidlertid, som det ses af dens præjudicielle spørgsmål, blevet usikker på, om denne fortolkning er i overensstemmelse med rammeafgørelsen.

18. Rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam) har under disse omstændigheder besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er de i artikel 4a, stk. 1, litra a), i [rammeafgørelsen] anvendte begreber:

- »enten i rette tid er blevet indkaldt personligt og derved underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den retssag, der førte til afgørelsen«

og

- »eller på anden måde faktisk er blevet officielt underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den pågældende retssag på en sådan måde, at det entydigt fremgår, at han/hun var klar over den berammede retssag«,

selvstændige EU-retlige begreber?

2) I bekræftende fald:

- a) hvorledes skal disse selvstændige begreber fortolkes i almindelighed, og
- b) er et tilfælde som det foreliggende, der er kendetegnet ved:

- at indkaldelsen i henhold til den europæiske arrestordre er forkyndt på den af den eftersøgte person opgivne adresse for en voksen bofælle, der gav tilsagn om at ville overrække indkaldelsen til den eftersøgte person

5 — Svarende til følgende sætningsled i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1: »i overensstemmelse med yderligere proceduremæssige krav i den udstedende medlemsstats nationale ret«.

- at det af den europæiske arrestordre ikke fremgår, om og hvornår denne bofælle faktisk har overrakt indkaldelsen til den eftersøgte person
- mens det af den forklaring, som den eftersøgte person har afgivet for den forelæggende ret, ikke kan udledes, at den eftersøgte person – i rette tid – er blevet underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den pågældende retssag

omfattet af et af de to selvstændige begreber?»

IV – Om hasteproceduren ved Domstolen

19. Den forelæggende ret har anmodet om, at den præjudicielle forelæggelse undergives hasteproceduren i artikel 107 i Domstolens procesreglement. Den har begrundet denne anmodning med, at Paweł Dworzecki i øjeblikket er frihedsberøvet, mens der ventes på hans faktiske overgivelse – som den forelæggende ret allerede har givet tilladelse til vedrørende to af tre domme – og på denne rets afgørelse om den sidste dom. Den forelæggende ret har understreget, at det har direkte og afgørende betydning for Paweł Dworzeckis frihedsberøvelse, hvor længe Domstolen er om at svare på spørgsmålene.

20. Domstolens Fjerde Afdeling har den 10. marts 2016 besluttet at efterkomme den forelæggende rets anmodning om, at den præjudicielle forelæggelse undergives hasteproceduren.

21. Paweł Dworzecki, den nederlandske regering og Europa-Kommissionen har indgivet skriftlige indlæg. Ud over ovennævnte afgav den polske regering og Det Forenede Kongeriges regering også mundtlige indlæg under retsmødet den 14. april 2016.

V – Bedømmelse

22. Med det første præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret i det væsentlige oplyst, om visse begreber i rammeafgørelsens artikel 4a, stk.1, litra a), nr. i), udelukkende skal fortolkes i henhold til den udstedende medlemsstats nationale ret, eller om der er tale om selvstændige EU-retlige begreber. Hvis det sidstnævnte er tilfældet, har den forelæggende ret med sit andet spørgsmål spurgt Domstolen, hvordan begreberne i denne bestemmelse skal fortolkes, henset til de faktiske omstændigheder i sagen.

23. Det skal indledningsvis fremhæves, at den foreliggende sag vedrører en fakultativ grund til at afslå fuldbyrdelse, som i den nationale lovgivning er blevet ændret til en obligatorisk grund. Dette vigtige spørgsmål er endnu ikke blevet undersøgt af Domstolen, som kun har taget stilling til medlemsstaternes mulighed for at begrænse de situationer, hvor de fuldbyrdende judicielle myndigheder kan nægte at overgive en eftersøgt person⁶. Da medlemsstaterne ikke har fremført underbyggede argumenter om dette spørgsmål, og det heller ikke er nødvendigt for at give den forelæggende ret et hensigtsmæssigt svar i det foreliggende tilfælde, vil jeg imidlertid ikke behandle dette spørgsmål i dette forslag til afgørelse.

6 — Jf. i denne retning dom af 6.10.2009, Wolzenburg (C-123/08, EU:C:2009:616, præmis 58 ff.), og af 5.9.2012, Lopes Da Silva Jorge (C-42/11, EU:C:2012:517, præmis 32-35 og 52).

A – Det første præjudicielle spørgsmål

24. Den forelæggende ret sonder i det første spørgsmål mellem to muligheder, der tilsyneladende udelukker hinanden: Enten er der tale om »selvstændige EU-retlige begreber« – hvis indhold og fortolkning i så fald fastlægges ensartet i EU-retten, der indirekte harmoniserer de nationale regler – eller også er disse begreber udformet på grundlag af national ret⁷.

25. Det tilkendegives i samtlige skriftlige og mundtlige indlæg, der er afgivet for Domstolen, at begreberne i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), er selvstændige EU-retlige begreber.

26. En så skarp sondring mellem selvstændige EU-retlige begreber og begreber, der bygger på national ret, sikrer efter min opfattelse ikke en korrekt forståelse af den problematik, der ligger til grund for det foreliggende præjudicielle spørgsmål. Det er faktisk ikke klart, at den omtvistede bestemmelse kan opdeles på denne måde. Den forelæggende rets spørgsmål vedrører samtlige begreber i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), som udgør den første undtagelse fra den fakultative grund til at afslå fuldbyrdelse, der er omhandlet i denne bestemmelse. Antagelsen om, at denne bestemmelse indeholder en række sidestillede selvstændige *begreber*, virker kunstig. Der er snarere tale om uafhængige eller selvstændige EU-retlige *minimumskrav* eller *garantier*, som i form af detaljerede faktiske omstændigheder opstiller interne undtagelser fra muligheden for at undlade anerkendelse i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1. Som Kommissionen har anført, vidner betragtningerne til rammeafgørelse 2009/299 om lovgivers vilje til at fastsætte »klare og fælles grunde til at undlade [anerkendelse]« og »fælles løsninger«⁸ for afgørelser, der træffes i udeblivelsessager.

27. Der er således fastsat en fakultativ grund til at afslå fuldbyrdelse, når den pågældende ikke var til stede under retssagen, i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1. Der findes imidlertid fire undtagelser, hvor den fuldbyrdende retslige myndighed ikke kan nægte at fuldbyrde den europæiske arrestordre⁹. Disse tilfælde er beskrevet i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, hvoraf det fremgår, under hvilke omstændigheder den fuldbyrdende myndighed skal fuldbyrde afgørelsen, selv om den pågældende ikke var til stede under retssagen¹⁰.

28. Denne ordning kræver, at der sker et samarbejde mellem den udstedende og den fuldbyrdende retslige myndighed baseret på gensidig tillid. Det tilkommer i praksis den udstedende retslige myndighed at angive i arrestordren – ifølge formularen, der er knyttet som bilag til rammeafgørelsen, som ændret ved rammeafgørelse 2009/299 – hvorledes garantierne i artikel 4a er blevet overholdt. Når den udstedende myndighed sætter kryds i det felt, der angiver, at den pågældende ikke selv var til stede under den retssag, der førte til afgørelsen, skal den præcisere udtrykkeligt, om den pågældende er blevet indkaldt personligt (punkt 3.1a i formularen, der er knyttet som bilag til rammeafgørelsen), eller om vedkommende i benægtende fald faktisk er blevet officielt underrettet på anden måde (punkt 3.1b i denne formular). I det sidste tilfælde skal den udstedende myndighed (ifølge punkt 4 i denne formular) anføre, hvordan denne betingelse er blevet opfyldt. Dette indebærer nødvendigvis en beskrivelse af de faktiske omstændigheder og en retlig kvalificering af visse elementer baseret på den udstedende myndigheds vurdering.

29. Den udstedende myndigheds kontrol- og undersøgelsesfunktion understøttes af denne myndigheds forpligtelse til at angive disse faktiske oplysninger i punkt 4 i formularen. Oplysningerne i den europæiske arrestordre om den måde, hvorpå den pågældende er blevet underrettet, gør det således muligt for den fuldbyrdende myndighed at foretage en uafhængig undersøgelse af de betingelser og de

7 — Jf. bl.a. dom af 9.3.2006, Van Esbroeck (C-436/04, EU:C:2006:165, præmis 35), af 16.11.2010, Mantello (C-261/09, EU:C:2010:683, præmis 38), af 14.11.2013, Baláz (C-60/12, EU:C:2013:733, præmis 26), og af 27.5.2014, Spasic (C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, præmis 79).

8 — Jf. 4. og 11. betragtning til rammeafgørelse 2009/299.

9 — Jf. dom af 26.2.2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, præmis 40).

10 — Jf. fjerde betragtning til rammeafgørelse 2009/299.

garantier, der er fastsat i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, som led i sine beføjelser i forbindelse med afslag på fuldbyrdelse. Den fuldbyrdende myndighed skal gennemføre denne uafhængige kontrol på grundlag af det selvstændige indhold af de klare og fælles garantier, der gives i de undtagelser fra den fakultative grund til at undlade anerkendelse i denne artikel 4a.

30. Det skal fremhæves, at den fuldbyrdende myndigheds uafhængige kontrolfunktion er begrænset til en prøvelse af den retlige kvalificering (punkt 3.1b, 3.2 eller 3.3 i formularen) af de faktiske omstændigheder, som den udstedende myndighed har anført (punkt 4 i formularen). I modsætning til, hvad den nederlandske regering og Det Forenede Kongeriges regering gjorde gældende under retsmødet, indebærer dette ikke, at den fuldbyrdende myndighed kan bestride de faktiske omstændigheder, som den udstedende myndighed har fastlagt. Det følger faktisk af princippet om gensidig tillid – og af princippet om procesøkonomi – at den fuldbyrdende myndighed skal henholde sig til de faktiske omstændigheder, som den udstedende myndighed har anført.

31. Med hensyn til de praktiske konsekvenser af garantierne i det andet alternativ i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), kan det konkluderes, at den fuldbyrdende myndighed – uanset den udstedende myndighed i punkt 3 i formularen vedrørende den europæiske arrestordre har oplyst, at den pågældende ikke er blevet indkaldt personligt, men faktisk er blevet underrettet officielt på anden måde – kan undersøge, om de særlige fælles betingelser, der er fastsat i denne bestemmelse, er opfyldt, ud fra de oplysninger, som den udstedende myndighed har anført i punkt 4 i formularen.

32. Det fremgår således af den praktiske anvendelse af den ordning, der er indført ved rammeafgørelsen, at undtagelserne i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), er selvstændige garantier, som fastsætter de mindstekrav, der er foreskrevet i EU-retten, og hvis overholdelse kontrolleres af de fuldbyrdende myndigheder. Disse krav er i rammeafgørelsen udformet som krav, der er *selvstændige* og *fælles* for medlemsstaterne.

33. De fælles selvstændige garantier i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra a)-d), gør det netop muligt, at der ved denne artikel indføres en ordning, som fremmer gensidig anerkendelse, og retten til forsvar samtidig overholdes. Det er i lyset af disse to formål, at der er truffet bestemmelse om retsvirkningerne af medlemsstaternes processuelle tiltag i rammeafgørelsen, der imidlertid ikke foreskriver konkrete procedureregler.

34. Det fremgår således klart af rammeafgørelsens indhold og af betragtningerne til rammeafgørelse 2009/299, at den EU-retlige ordning for anvendelse af princippet om gensidig anerkendelse på afgørelser truffet in absentia ikke har til formål at harmonisere medlemsstaternes procedureregler. For det første viser henvisningen til »yderligere proceduremæssige krav« i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, at denne bestemmelse kun foreskriver et proceduremæssigt minimumsniveau, som skal suppleres af den nationale procesret¹¹. For det andet fremgår det klart af fjerde betragtning til rammeafgørelse 2009/299, at det »ikke [er] meningen, at denne rammeafgørelse skal regulere de former og metoder, herunder proceduremæssige krav, der skal anvendes for at opnå de i rammeafgørelsen angivne resultater, hvilket henhører under medlemsstaternes nationale ret«¹².

35. Det følger heraf, at de nærmere procedureregler og navnlig reglerne om forkyndelse eller meddelelse af processkrifter fortsat er omfattet af national ret, hvilket også er i overensstemmelse med princippet om medlemsstaternes procesautonomi og med rammeafgørelsers retlige karakter. Rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, fastlægger således kun minimumskrav i form af faktiske betingelser, der skal opfyldes, og overlader valget af de nærmere procedureregler til den nationale ret.

11 — Denne konklusion bekræftes af *forarbejderne*, hvoraf det fremgår, at man havde overvejet at lade ordet »yderligere« udgå. Jf. Rådets dokument nr. 6501/08 af 26.2.2008, fodnote 24, og Rådets dokument nr. 8074/08 af 8.4.2008, s. 5. Dette forslag vandt ikke tilslutning, og udtrykket »yderligere« optræder derfor i samtlige sprogversioner.

12 — I 14. betragtning pointeres det desuden, at formålet ikke er at harmonisere de nationale lovgivninger for så vidt angår fornyet prøvelse.

36. Det første præjudicielle spørgsmål må som følge heraf besvares med, at rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), skal fortolkes således, at den indeholder selvstændige minimumsgarantier, hvis overholdelse skal kontrolleres på uafhængig vis af den fuldbyrdende retslige myndighed i forbindelse med fuldbyrdelsen af en europæisk arrestordre, der er udstedt for at fuldbyrde en afgørelse truffet under en retssag, hvor den pågældende ikke selv var til stede.

B – Det andet præjudicielle spørgsmål

37. Med det andet spørgsmål præjudicielle spørgsmål har den forelæggende ret for det første spurgt Domstolen, hvordan begreberne i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), i almindelighed skal fortolkes. Den forelæggende ret har for det andet spurgt Domstolen, om en situation som den, der er omhandlet i den foreliggende sag, kan henføres til et af de to tilfælde, der er nævnt i denne bestemmelse. Jeg vil i det følgende fremsætte en række generelle betragtninger, hvorefter jeg vil gennemgå de tilfælde, der er nævnt i den omtvistede bestemmelse, på baggrund af omstændighederne i den foreliggende sag.

1. Generelle betragtninger

38. Der er ingen tvivl om, at princippet om gensidig tillid og princippet om gensidig anerkendelse – der er nært forbundet hermed – er af grundlæggende betydning i EU-retten i almindelighed og i rammeafgørelser i særdeleshed¹³. Domstolen har ofte bemærket, at princippet om gensidig anerkendelse, der udgør »hjørnестenen« i det retlige samarbejde, bl.a. indebærer, at medlemsstaterne *i princippet* har pligt til at fuldbyrde en europæisk arrestordre¹⁴. Medlemsstaterne kan således kun nægte at fuldbyrde en sådan arrestordre af de obligatoriske eller fakultative grunde til at afslå fuldbyrdelse, der er opregnet udtømmende i rammeafgørelsens artikel 3, 4 og 4a. Den europæiske arrestordres fuldbyrdelse kan desuden kun underlægges de betingelser, der er udtømmende fastsat i rammeafgørelsens artikel 5¹⁵. Selv om medlemsstaterne råder over en vis skønsmargen, når de gennemfører disse bestemmelser i deres nationale lovgivning, kan de således ikke tillægge dem en videre rækkevidde end den, der følger af en ensartet fortolkning¹⁶.

39. Hvad angår rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, fremgår det af tredje betragtning til rammeafgørelse 2009/299, at EU-lovgiver var utilfreds med indholdet af artikel 5 i den oprindelige version af rammeafgørelse 2002/584, hvorefter den fuldbyrdende myndighed skulle afgøre, om garantierne i forbindelse med adgangen til at få sagen genoptaget var tilstrækkelige¹⁷.

40. Når der findes grunde til at afslå fuldbyrdelse, viser det imidlertid, at princippet om gensidig anerkendelse ikke indebærer en absolut forpligtelse til at fuldbyrde arrestordren¹⁸. Rammeafgørelsens artikel 4a indeholder således en grund til at afslå fuldbyrdelse, som udtrykkeligt er forbundet med retten til forsvar under en retssag, hvor der er afsagt en udeblivelsesdom¹⁹. Der er i denne sammenhæng fastsat selvstændige krav til beskyttelse af retten til forsvar i rammeafgørelsens

13 — Jf. i denne retning udtalelse 2/13 af 18.12.2014 (EU:C:2014:2454, punkt 191).

14 — Jf. f.eks. dom af 16.7.2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, præmis 36 og den deri nævnte retspraksis).

15 — Jf. f.eks. dom af 5.4.2016, Aranyosi og Căldăraru (C-404/15 og C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, præmis 80).

16 — Jf. i denne retning dom af 17.7.2008, Kozłowski (C-66/08, EU:C:2008:437, præmis 43), og af 5.9.2012, Lopes Da Silva Jorge (C-42/11, EU:C:2012:517, præmis 37). Domstolen har vedrørende rammeafgørelse 2005/214/RIA af 24.2.2005 om anvendelse af princippet om gensidig anerkendelse på bødestraffe (EUT L s. 16), som ændret ved Rådets rammeafgørelse 2009/299/RIA af 26.2.2009 (EUT L 81, s. 24), analogt udledt, at »grundene til at afslå at anerkende eller fuldbyrde en sådan afgørelse [skal] fortolkes restriktivt«, jf. dom af 14.11.2013, Baláz (C-60/12, EU:C:2013:733, præmis 29).

17 — I denne retning dom af 26.2.2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, præmis 41).

18 — Dom af 28.6.2012, West (C-192/12 PPU, EU:C:2012:404, præmis 64 og den deri nævnte retspraksis). Jf. i denne retning også dom af 5.4.2016, Aranyosi og Căldăraru (C-404/15 og C-659/15 PPU, EU:C:2016:198).

19 — Jf. i denne retning dom af 29.1.2013, Radu (C-396/11, EU:C:2013:39, præmis 37).

artikel 4a, stk. 1, som gør det muligt at sikre fuldbyrdelsen af en arrestordre, selv om den pågældende ikke var til stede under retssagen. Selv om rammeafgørelse 2009/299 har medført en klar udvikling i retning af gensidig anerkendelse, har denne udvikling således været mulig, fordi der er indsat væsentlige og selvstændige minimumsgarantier i EU-retten.

41. Princippet om gensidig anerkendelse kan som følge heraf ikke være den eneste rettesnor for fortolkningen af rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra a), da denne bestemmelse udgør en undtagelse fra muligheden for at anvende en grund til at afslå fuldbyrdelse, som udtrykkeligt er betinget af overholdelsen af de grundlæggende rettigheder. Det er derfor de særlige kendetegn ved den konkrete bestemmelse, der afgør, hvordan den skal fortolkes.

42. Det er for det første ubestridt, at der er tale om en bestemmelse, som meget detaljeret beskriver, hvilke faktiske betingelser skal være opfyldt.

43. Det må for det andet ikke glemmes, at denne bestemmelse vedrører det strafferetlige område, hvor der stilles flere garantier²⁰.

44. For det tredje er denne bestemmelse tæt forbundet med de grundlæggende rettigheder som retten til forsvar og adgangen til effektive retsmidler, der sikres ved artikel 47 og 48 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«).

45. Som Kommissionen har gjort gældende, skal artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), i denne forbindelse først og fremmest fortolkes ud fra formålet om at respektere de anklagedes rettigheder og at forbedre den gensidige anerkendelse af retsafgørelser²¹. Formålet om at beskytte de anklagedes rettigheder fremgår også af første og ottende betragtning til rammeafgørelse 2009/299, som giver udtryk for viljen til at indføre en ordning, der stemmer overens med Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis.

46. Ifølge denne praksis er retten selv at være til stede under retssagen, som udspringer af genstanden for og formålet med artikel 6 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950 (herefter »EMRK«)²², ikke absolut, og anklagede kan under visse omstændigheder af egen fri vilje udtrykkeligt eller stiltiende, men utvetydigt, give afkald på denne ret. Det er således blevet fastslået, at udeblivelsesdomme ikke i sig selv er i strid med EMRK's artikel 6. Det gælder især, når den tiltalte efterfølgende kan modtage en ny dom fra retten efter at være blevet hørt, og når det er fastslået, at den pågældende har givet afkald på sin ret til at være til stede og forsvare sig eller har haft til hensigt at undslippe retssystemet²³.

47. Domstolen har allerede haft lejlighed til at afgøre, om ordningen i rammeafgørelsens artikel 4a er forenelig med chartrets artikel 47 og 48. I Melloni-dommen pointerede Domstolen, at EU-lovgiver har valgt en løsning, der består i en udtømmende opregning af de situationer, hvor fuldbyrdelsen af en europæisk arrestordre, der er udstedt med henblik på overgivelse til fuldbyrdelse af en dom afsagt in absentia, ikke skal anses for at udgøre et indgreb i retten til forsvar²⁴.

20 — Jf. i denne retning dom af 8.5.2008, Weiss und Partner (C-14/07, EU:C:2008:264, præmis 72).

21 — Jf. artikel 1 i rammeafgørelse 2009/299. Jf. også dom af 26.2.2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, præmis 51).

22 — Jf. f.eks. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 12.2.1985, Colozza mod Italien (CE:ECHR:1985:0212JUD000902480, § 27).

23 — Jf. f.eks. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 1.3.2006, Sejdic mod Italien [GC] (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, §§ 82, 86-88 og 99).

24 — Dom af 26.2.2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, præmis 44).

48. Det overordnede formål med rammeafgørelsen – at fremme og fremskynde det retlige samarbejde²⁵ – skal derfor afvejes mod det specifikke formål om at respektere anklagedes ret til selv at være til stede under retssagen, som ligger til grund for artikel 4a, der blev indført ved rammeafgørelse 2009/299.

49. Det må konkluderes, at det af de tre ovenfor nævnte grunde ikke er muligt – således som den nederlandske regering har gjort – at fremsætte et argument om rammeafgørelsens effektive virkning, der alene tager sigte på at forbedre den gensidige anerkendelse. Der kan ikke fremføres en sådan argumentation på bekostning af retten til forsvar i straffesager, selv om der måtte opstå en situation, hvor den europæiske arrestordre ikke kan fuldbyrdes.

50. Med hensyn til fortolkningen af de fælles garantier i rammeafgørelsens artikel 4a bør det andet præjudicielle spørgsmål, litra a), efter min opfattelse besvares med, at der skal anlægges en ordlydsfortolkning af denne bestemmelse og lægges tilstrækkelig vægt på de grundlæggende rettigheder.

2. »Personlig indkaldelse« og »underretning på anden måde«

51. Med det andet præjudicielle spørgsmål, litra b), ønskes det oplyst, om en situation som den i hovedsagen omhandlede opfylder kravene i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i).

52. Ifølge den nederlandske og den polske regering og Det Forenede Kongeriges regering er kravene i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), opfyldt i det foreliggende tilfælde. Kommissionen er derimod af den opfattelse, at den anden mulighed, der er nævnt i denne bestemmelse, kræver, at den pågældende faktisk har haft kendskab til tidspunktet og stedet for retssagen, hvilket ikke kan bero på en retlig fiktion. Kommissionen mener derfor ikke, at det fremgår entydigt af de oplysninger, som den udstedende retslige myndighed har fremlagt, at den pågældende var klar over det fastsatte sted og tidspunkt for retssagen. Paweł Dworzecki har anført, at det ikke følger af den udstedende myndigheds forklaring, at betingelserne i artikel 132 i den polske strafferetsplejelov var opfyldt.

53. Det skal indledningsvis påpeges, at det alene tilkommer den nationale ret at bedømme de faktiske omstændigheder, som den har kendskab til. I betragtning af den nederlandske og den polske regerings bemærkninger må det imidlertid ikke glemmes, at i en situation som den i hovedsagen omhandlede, hvor en fuldbyrdende ret finder, at de oplysninger, den udstedende medlemsstat har fremsendt, ikke er tilstrækkelige, skal retten anmode den udstedende retslige myndighed om straks at fremsende supplerende oplysninger²⁶ i overensstemmelse med rammeafgørelsens artikel 15, stk. 2²⁷.

54. Jeg vil i denne sammenhæng præcisere, hvilke kriterier der kan udledes af rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), for at gøre det muligt for den forelæggende ret at bedømme de foreliggende omstændigheder.

55. Der henvises tydeligvis til to situationer i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), hvor den pågældende enten er blevet »indkaldt personligt« eller »på anden måde faktisk er blevet officielt underrettet [...]«. Denne sondring bekræftes af syvende betragtning til rammeafgørelse 2009/299 og af selve strukturen i formularen, der er knyttet som bilag til rammeafgørelsen.

25 — Jf. dom af 28.6.2012, West (C-192/12 PPU, EU:C:2012:404, præmis 53 og den deri nævnte retspraksis).

26 — Jf. analogt også dom af 14.11.2013, Baláz (C-60/12, EU:C:2013:733, præmis 31).

27 — Jf. vedrørende fortolkningen af denne bestemmelse dom af 5.4.2016, Aranyosi og Căldăraru (C-404/15 og C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, præmis 97).

56. Ifølge det *første alternativ* skal den pågældende være blevet indkaldt personligt og dermed være blevet underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for retssagen. Således som det fremgår af ordlyden af rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, er der ingen tvivl om, at det er den pågældende, der skal indkaldes personligt.

57. Da det tilkommer medlemsstaterne at fastlægge de nærmere indkaldelsesprocedurer, er det således ikke tilstrækkeligt at anlægge en fortolkning af begrebet »personlig indkaldelse«, som beror på en *fiktion*, hvor underretningen af en anden *person* end den pågældende kan betragtes som en personlig indkaldelse.

58. Som Kommissionen og den nederlandske og den polske regering har gjort gældende, kan en indirekte indkaldelse ikke betragtes som en personlig indkaldelse. Det ville stride mod både anvendelsen og den sædvanlige betydning af dette udtryk i almindelig og juridisk sprogbrug (hvor det antages, at den personlige indkaldelse er sket »direkte«), men det ville, som anført af den polske regering, ligeledes være ulogisk i forhold til rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), som nævner en anden situation, hvor underretningen finder sted »på anden måde«.

59. Det er endelig klart, at det påhviler den udstedende medlemsstats myndigheder at føre bevis for, at en personlig indkaldelse har fundet sted. Som Kommissionen har gjort gældende, afkrydsede den udstedende retslige myndighed i Polen med rette det punkt, der svarer til formularens punkt 3.1b, fordi myndigheden ikke fandt, at den pågældende var blevet indkaldt personligt i hovedsagen.

60. Det *andet alternativ* i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra a), vedrører en situation, hvor den pågældende »på anden måde faktisk er blevet officielt underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den pågældende retssag på en sådan måde, at det entydigt fremgår, at han/hun var klar over den berammede retssag«.

61. Det fremgår klart af denne bestemmelses ordlyd, at der kræves et faktisk og fuldstændig entydigt resultat.

62. De specifikke garantier, der er indeholdt i denne bestemmelse, vedrører således underretningens form (den skal være officiel og ikke rent tilfældig eller uformel), dens indhold (tidspunktet og stedet for retssagen skal angives) og dens resultat (den pågældende skal *faktisk* være blevet underrettet på en sådan måde, at det *entydigt* fremgår, at han/hun var *klar* over den berammede retssag).

63. Alle disse betingelser skal således være opfyldt samtidig. Selv om den pågældende var »klar« over retssagen, fritager dette ikke fra forpligtelsen til at underrette vedkommende officielt og faktisk om tidspunktet og stedet for denne retssag.

64. Som den nederlandske regering medgav under retsmødet, er der desuden ingen tvivl om, at det er myndighederne i den udstedende medlemsstat, der skal bevise, at den pågældende faktisk er blevet underrettet officielt. Som det fremgår af Kommissionens bemærkninger under retsmødet, stilles der i øvrigt store krav til dette andet alternativ med hensyn til det tilsigtede resultat, eftersom det tilbyder adskillige muligheder for at opnå dette resultat.

65. De medlemsstater, der har afgivet indlæg i den foreliggende sag, er af den opfattelse, at kravene i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), andet led, var opfyldt i det foreliggende tilfælde, hvilket både fremgår af Paweł Dworzeckis manglende omhu og af oplysningerne i arrestordren, hvorefter Paweł Dworzecki har »erkendt sin skyld og [...] på forhånd [har] accepteret den straf, der foreslås af anklagemyndigheden«.

66. Medlemsstaterne har især baseret denne konklusion på ottende betragtning til rammeafgørelse 2009/299, hvoraf det med henvisning til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis fremgår, at »[...] når det afgøres, om den måde, hvorpå underretningen er givet, er tilstrækkelig til at sikre, at den sigtede er klar over retssagen, [kan der] eventuelt også tages særligt hensyn til den omhu, som den pågældende har udøvet for at modtage den underretning, som er stilet til ham/hende«. Denne betragtning viser ifølge Det Forenede Kongeriges regering, at lovgiver ikke ønskede et højere beskyttelsesniveau end det, der sikres af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Kommissionen er til gengæld af den opfattelse, at ottende betragtning er udtryk for et kompromis mellem medlemsstaterne, hvor den pågældende grund til at nægte fuldbyrdelse ganske vist er udformet som en fakultativ grund, men uden at begrænse garantierne i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i).

67. Jeg deler ikke Det Forenede Kongeriges regerings opfattelse. Rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), gør det ikke muligt at fravige kravet om, at den pågældende faktisk skal underrettes officielt om tidspunktet og stedet for retssagen, såfremt den pågældende har fået et vist kendskab til denne retssag, men det er sket på en sådan måde, at kravene i denne bestemmelse ikke er opfyldt. Dette rejser ikke tvivl om ottende betragtnings fortolkningsværdi. Eftersom rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, fastsætter en fakultativ grund til at nægte fuldbyrdelse, vil de fuldbyrdende myndigheder eventuelt stadig kunne iværksætte overgivelsen, selv om den omtvistede situation ikke er omfattet af nogen af de tilfælde, der er opregnet i litra a)-d) i denne artikel. Som Kommissionen imidlertid med rette har fremhævet, vil medlemsstaterne i så fald stadig skulle opfylde kravene i EMRK som beskrevet i 8. og 15. betragtning til rammeafgørelse 2009/299.

68. Som Kommissionen har gjort gældende, oplyses det, at Paweł Dworzecki har »erkendt sin skyld og [...] på forhånd [har] accepteret den straf, der foreslås af anklagemyndigheden«, men tidspunktet eller stedet for retssagen er ikke angivet, og det fremgår ikke, at den pågældende afstod fra at være til stede.

69. Det skal i denne forbindelse påpeges, at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har fastslået, at »den retslige handling, der består i at underrette en person om den sag, der er indledt mod vedkommende, er så vigtig, at der er fastsat særlige formelle og materielle betingelser for at sikre den effektive udøvelse af anklagedes rettigheder, og at en vag og uofficiel underretning ikke er tilstrækkelig«²⁸. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis, der selvfølgelig er kasuistisk, indeholder således eksempler, hvor spekulationer om private eller uofficielle meddelelser ikke ansås for at overholde garantierne om tilstrækkeligt kendskab²⁹. Tilsvarende skal der ved underretning af en anden person (f.eks. en advokat) i henhold til national ret udvises særlig omhu for at sikre, at den pågældende har givet afkald på retten til at være til stede³⁰.

28 — Jf. bl.a. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 12.10.1992, T. mod Italien (CE:ECHR:1992:1012JUD001410488, præmis 28), af 18.5.2004, Somogyi mod Italien (CE:ECHR:2004:0518JUD006797201, præmis 75), og af 1.3.2006, Sejdic mod Italien [GC] (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, præmis 99).

29 — Jf. bl.a. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom i sagen T. mod Italien, § 28, og i sagen Somogyi mod Italien, § 75, samt dom af 12.6.2007, Pititto mod Italien (CE:ECHR:2007:0612JUD001932103, §§ 68 og 70), og af 6.10.2015, Coniac mod Rumænien (CE:ECHR:2015:1006JUD000494107, § 53). Jf. også Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 23.5.2006, Kounov mod Bulgarien (CE:ECHR:2006:0523JUD002437902).

30 — Jf. bl.a. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 8.6.2006, Kaya mod Østrig (CE:ECHR:2006:0608JUD005469800, § 30), og af 27.5.2004, Yavuz mod Østrig (CE:ECHR:2004:0527JUD004654999, § 49).

70. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis udelukker ikke, at det af visse faktiske omstændigheder utvetydigt kan fremgå, at anklagede var klar over, at der var indledt en straffesag, og at han ikke havde til hensigt at være til stede eller ønskede at unddrage sig strafforfølgning³¹. Som Kommissionen har gjort gældende, kan det ikke udledes af den pågældendes manglende deltagelse i retssagen, at vedkommende har givet afkald på at være til stede, såfremt han eller hun ikke er blevet indkaldt personligt³². Selv om den pågældende ikke udviser omhu, indebærer det heller ikke nødvendigvis, at vedkommende har givet afkald på sin ret til at være til stede³³. De nationale retsinstanser skal tværtimod udvise øget omhu, hvis anklagede ikke er blevet indkaldt personligt³⁴.

71. Kravene i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), garanterer under alle omstændigheder, at de rettigheder, der er fastsat i chartrets artikel 47 og 48, overholdes. Selv om disse bestemmelser ifølge forklaringerne til chartret har samme betydning og omfang som EMRK's artikel 6, er dette ikke til hinder for, at EU-retten yder en mere omfattende beskyttelse i henhold til chartrets artikel 52, stk. 3.

72. Domstolen har i forskellige sammenhænge fundet, at den anklagedes ret til selv at være til stede under retssagen ikke er absolut³⁵.

73. Med hensyn til adgangen til effektive retsmidler og retten til en retfærdig rettergang, der er fastsat i chartrets artikel 47, og retten til forsvar, der er garanteret ved chartrets artikel 48, stk. 2, har Domstolen i Melloni-dommen præciseret, at bestemmelsen i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra a), fastsætter »betingelserne for, at den pågældende skal anses for frivilligt og entydigt at have givet afkald på at være til stede under retssagen, således at fuldbyrdelsen af en europæisk arrestordre med henblik på fuldbyrdelse af en straf over den person, der er dømt in absentia, ikke kan undergives betingelsen om, at denne person kan få sagen genoptaget i den udstedende medlemsstat og være til stede ved domsforhandlingen«³⁶. Det følger heraf, at der under de særlige omstændigheder i rammeafgørelsen ikke foreligger en tilsidesættelse af retten til en retfærdig rettergang, når den anklagede navnlig er blevet underrettet om tidspunkt og sted for retssagen, men ikke var personligt til stede³⁷.

74. Det fremgår således klart af ordlyden af rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), at EU-retten netop på dette punkt sikrer en *mere omfattende beskyttelse* end EMRK, da den indeholder en udtrykkelig garanti vedrørende resultatet af underretningen, som skal indeholde oplysninger om tidspunktet og stedet for retssagen. Betingelserne i denne bestemmelse er ikke opfyldt, hvis der foreligger et generelt kendskab til strafforfølningen.

31 — Jf. bl.a. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom i sagen Sejdivic mod Italien [GC], § 99. Jf. også Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 28.2.2008, Demebukov mod Bulgarien (CE:ECHR:2008:0228JUD006802001), hvori denne domstol udtalte, at artikel 6 ikke var overtrådt i et tilfælde, hvor den tiltalte med hjælp fra en advokat havde fået kendskab til sagen, men havde skiftet bopæl på trods af et udtrykkeligt forbud mod at gøre det. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol bemærkede imidlertid i dom af 24.4.2012, Haralampiev mod Bulgarien (CE:ECHR:2012:0424JUD002964803), at kendskabet til sagen ikke var tilstrækkeligt til, at det fremgik, at anklagede entydigt havde givet afkald på sin ret til at være til stede.

32 — Jf. i denne retning Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom i sagen Sejdivic mod Italien [GC], § 87. I øvrigt »påhviler det ikke anklagede at bevise, at vedkommende ikke havde til hensigt at undslippe retssystemet, eller at hans eller hendes fravær skyldtes force majeure« (jf. f.eks. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom i sagen Colozza mod Italien, § 30).

33 — Jf. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 8.10.2015, Azdajić mod Slovenien (CE:ECHR:2015:1008JUD007187212, §§ 57 og 58).

34 — Jf. f.eks. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom i sagen Somogyi mod Italien, § 70, og i sagen Kaya mod Østrig, § 30.

35 — Dom af 26.2.2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, præmis 49). Jf. i andre sammenhænge også dom af 17.11.2011, Hypoteční banka (C-327/10, EU:C:2011:745, præmis 50-53), af 15.3.2012, G (C-292/10, EU:C:2012:142, præmis 48 ff.), og af 6.9.2012, Trade Agency (C-619/10, EU:C:2012:531, præmis 54 og 55).

36 — Dom af 26.2.2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, præmis 52).

37 — Dom af 26.2.2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, præmis 49). Som Domstolen har bemærket, er denne fortolkning i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols tilgang i dom af 14.6.2001, Medenica mod Schweiz (CE:ECHR:2001:0614JUD002049192, § 56-59), samt dom i sagen Sejdivic mod Italien, §§ 84, 86 og 98, og i sagen Haralampiev mod Bulgarien, §§ 32 og 33.

75. Undtagelserne fra den mulighed for at nægte fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre, der er fastsat i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, bygger således på klare og præcise krav, der sikrer et højt beskyttelsesniveau, netop fordi de resulterer i obligatorisk fuldbyrdelse af den europæiske arrestordre, når der er truffet afgørelse in absentia.

76. Det skal afslutningsvis påpeges, at anvendelsen af rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra a), ud fra et systematisk synspunkt bygger på en formodning om anklagedes afkald på at deltage og til forskel fra denne bestemmelses litra d) ikke giver ret til fornyet prøvelse eller anke.

77. Som jeg tidligere har påpeget, tilkommer det den forelæggende ret på grundlag af de faktiske omstændigheder, som den har kendskab til, og de ovenfor nævnte kriterier at vurdere, om det entydigt fremgår, at Paweł Dworzecki i rette tid var klar over retssagen, efter at han faktisk var blevet underrettet officielt om det fastsatte tidspunkt og sted for denne retssag. Med henblik på at give den forelæggende ret et hensigtsmæssigt svar og med forbehold af de supplerende oplysninger, der kan fremsendes i henhold til rammeafgørelsens artikel 15, stk. 2, mener jeg dog ikke, at en indkaldelse, der finder sted som beskrevet i det andet præjudicielle spørgsmål, kan anses for at opfylde betingelsen om, at den pågældende »på anden måde faktisk er blevet officielt underrettet« som omhandlet i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), da det ikke entydigt fremgår, at indkaldelsen faktisk blev overrakt til den eftersøgte person.

78. Det skal imidlertid påpeges, at de forskellige situationer, der er nævnt i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra a)-d), indgår i et regelsæt, der fungerer som en sammenhængende ordning. Hvis der ikke kan træffes afgørelse om overgivelse på grundlag af litra a), er det stadig muligt at støtte sig på et af de andre tilfælde, som gør det muligt at respektere retten til forsvar og samtidig sikre retten til prøvelse eller genoptagelse af sagen.

79. Som den polske regering har forklaret, er det i henhold til den polske retsorden muligt at anmode om fornyet prøvelse. Dette forhold kan, som Kommissionen har gjort gældende, måske få den udstedende ret til at fastslå, at betingelserne i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra d), er opfyldt i det foreliggende tilfælde.

80. Det skal endelig for en god ordens skyld tilføjes, at der ifølge artikel 4a, stk. 1, i og sjette betragtning til rammeafgørelse 2009/299 er tale om alternative betingelser. Der er intet, der forhindrer den udstedende myndighed i at angive, at flere betingelser er opfyldt samtidigt, eftersom disse betingelser ikke kan anses for at udelukke hinanden. En sådan yderligere oplysning vil lette den gensidige anerkendelse og fremskynde samarbejdet.

81. Det følger i det hele af den omtvistede bestemmelses ordlyd og af rammeafgørelsens almindelige opbygning og formål, at anvendelsen af rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), kræver, at den pågældende har modtaget en *direkte* personlig indkaldelse, eller at det i benægtende fald *entydigt* skal fremgå, at den pågældende var *klar over den berammede retssag*, efter at vedkommende *faktisk var blevet underrettet officielt* om det fastsatte *tidspunkt og sted* for denne retssag.

VI – Forslag til afgørelse

82. Jeg foreslår på baggrund heraf, at Domstolen besvarer de præjudicielle spørgsmål, der er forelagt af Rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam, Nederlandene), således:

»1) Artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), i Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne, som ændret ved Rådets rammeafgørelse 2009/299/RIA af 26. februar 2009, skal fortolkes således, at den indeholder selvstændige minimumsgarantier, hvis overholdelse skal kontrolleres på uafhængig vis

af den fuldbyrkende retslige myndighed i forbindelse med fuldbyrdelsen af en europæisk arrestordre, der er udstedt for at fuldbyrde en afgørelse truffet under en retssag, hvor den pågældende ikke selv var til stede.

- 2) Artikel 4a, stk. 1, litra a), nr. i), i rammeafgørelse 2002/584/RIA, som ændret ved rammeafgørelse 2009/299, skal fortolkes således, at den pågældende skal have modtaget en direkte personlig indkaldelse i overensstemmelse med de gældende nationale procedureregler, eller at det i benægtende fald entydigt skal fremgå af oplysningerne fra den udstedende myndighed, at den pågældende var klar over den berammede retssag, efter at vedkommende faktisk var blevet underrettet officielt om det fastsatte tidspunkt og sted for denne retssag.«